

Роман Карпенко

кандидат юридичних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

РЕАЛІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: КОМПРОМІС ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ

Війна, спричинена військовою агресією російської федерації проти України вплинула на всі сфери життя людей в Україні. Не є винятком і сфера цивільно-правових зобов'язань, в тому числі, можливість їх виконання та відповідальність за їх невиконання в умовах воєнного стану. Оскільки права людини мають гарантуватись навіть під час воєнного стану, існує потреба детального вивчення можливості відстрочення виконання цивільно-правових зобов'язань для осіб, які проживають на окупованих територіях, постраждали під час військових дій та зазнали інших негативних наслідків після вторгнення агресора.

Сфера цивільно-правових зобов'язань, щодо яких воєнний стан зумовив певні пільги у разі їх невиконання, є досить обмеженою, наразі законодавець чітко окреслив наслідки існування воєнного стану для сфери цивільно-правових відносин. Цивільно-правові зобов'язання та наслідки, що випливають з порушення таких зобов'язань є об'єктом наукового інтересу багатьох науковців. Проте тема впливу воєнного стану на виконання цивільно-правових зобов'язань недостатньо висвітлена в фаховій літературі.

Обмеження прав осіб є вимушеним заходом підтримки режиму обороноздатності країни та забезпечення функціонування національної економіки. Ряд обмежень, введених в дію спеціальним воєнним законодавством, стосуються як нормального функціонування цивільного обігу, так і окремих видів діяльності, таких як нотаріальне засвідчення юридичних фактів, публічний доступ до окремих державних реєстрів, окремих видів підприємницької діяльності тощо. Таким чином, особливого значення в контексті лунаючих закликів відновлювати підприємницьку діяльність на територіях, на яких немає бойових дій [2] та «нормально займатися дітьми, спортом займатися, відновлювати звичайні звички, звичайний спосіб життя» [3] набуває питання практичної реалізації цивільних прав та захисту цивільних інтересів приватних осіб в умовах воєнного стану, а також збереження нормальної динаміки цивільних правовідносин.

Важливим нововведенням є зупинення на період дії воєнного стану ряду строків, зокрема позовної давності та спеціальних строків припинення зобов'язання поруки, які продовжуються на час дії воєнного стану. Законодавцем внесені зміни до п.19 Розділу «Прикінцеві та перехідні

положення» Цивільного кодексу України: у період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану строки, визначені статтями 257–259, 362, 559, 681, 728, 786, 1293 цього Кодексу, продовжуються на строк його дії. Чинна редакція статті 259 Цивільного кодексу України «Зміна тривалості позовної давності». 1. Позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі. 2. Позовна давність, встановлена законом, не може бути скорочена за домовленістю сторін [1]. По інших цивільно-правовим зобов'язанням, на відміну від договорів позики, у кожному випадку необхідно доводити, що прострочення відбулося саме у зв'язку з обставинами непереборної сили. До обставин непереборної сили (форс-мажору) законодавство України прирівнює, зокрема, і війну (оголошену та неоголошену), дії іноземного ворога, загальну мобілізацію, військові дії, збройний конфлікт.

Оскільки права людини мають гарантуватись навіть під час воєнного стану, існує потреба детального вивчення можливості відстрочення виконання цивільно-правових зобов'язань для осіб, які проживають на окупованих територіях, постраждали під час військових дій та зазнали інших негативних наслідків після вторгнення агресора.

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#Text>.

2. Мелех Л. В. Принципи і вимоги законності у правозастосовній діяльності. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2008. No 2. С. 1–12.

3. Мерник А. М., Радченко Я. М. Принцип законності обмеження прав і свобод людини і громадянина. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. No 3. С. 50–53. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2020/11.pdf.

Tetiana Ketler-Mytnytska,
Candidate of Psychological Sciences
(Municipal Institution of Higher
Education «Khortytsia National
Educational and Rehabilitation Academy»
of Zaporizhzhia Regional Council,
Zaporizhzhia)

PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AS A SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL IN THE CONDITIONS OF WAR

In recent decades, the persistent efforts of environmentalists, technologists, doctors, and educators of Ukraine and the world have focused on achieving the Sustainable Development Goals. The concept of sustainable socio-economic development was formulated in 1987 in the report of the World Commission on